

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. VI. Dignitas personæ peccantis, per se loquendo, & in universum,
non est circumstantia mutans speciem, aut notabiliter aggravans, in
Confessione specialiter explicanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](#)

Disput. 7. De Sacramento Pénitentia.

ad alios casus; & quæro, an dignitas personæ operantis sit circumstantia explicanda in Confessione? Ex. gr. si Episcopus (quod absit) scipsum polluat vel fornicetur. Si Generalis alicujus Religionis, vel alias Prælatus inferior. Si Judex furetur, qui ex officio suo tenetur alios sues punire. Respondeo:

CONCLUSIO VI.

Dignitas personæ peccantis, per se loquendo, & in universum, non est circumstantia mutans speciem, aut notabiliter aggravans, in Confessione specialiter explicanda.

98.
Sententia
Doct. An-
gelici,

Kne. 12.
Sep. 6.

99.
que dispi-
de Vitiis disp. 42. n. 22, eò quod omnes illæ

probationes etiam in peccatis factis ex subreptione locum habeant. Prima: quia negari non potest, quin homo habens maiorem graviam, faciliter etiam posfit vitare ea peccata ex subreptione; immo ad hæc vitanda maximè juvat sanctitas. Secunda: quia etiam in illis

Ductor Angelicus 1. 2. q. 73. art. 10. quærens; utrum dignitas persona peccantis aggraveret peccatum? Respondeo, quod duplex est peccatum. Quoddam enim ex surreptione proveniens, propter infirmorum humanae nature; & tale peccatum minus imputatur ei, qui est maior in virtute, eò quod minus negliget huiusmodi peccata reprimere; qua tamen omnino subterfugere infirmis humana non sinit: alia vero peccata sunt ex deliberatione procedentia; & ista peccata tantum magis aliqui imputantur, quam maior est.

Probat quadrupliciter. I. quia faciliter possunt refelleri peccato Maiores, puta; quia excedunt in scientia & virtute. Vnde Dominus dicit Lue. 12. Quid servus sciens voluntatem domini sui, & non faciens, plagi vapulabit multis. II. propter ingratitudinem: quia omne bonum quo aliquis magnificatur, est Dei beneficium, cui homo fit ingratus peccando. Et quantum ad hoc, qualibet majoritas, etiam in temporalibus bonis, peccatum aggraverat, secundum illud Sap. 6. Potentes potenter tormenta patientur. III. propter specialiter repugnantiam actus peccati ad magnitudinem personæ: sicut si Princeps iustitiam violeret, qui ponitur iustitia cuius; & si Sacerdos fornicetur, qui casitatem voraret. IIII. propter exemplum seu scandalum: Quia (ut Gregorius dicit in Pastorali) in exemplum culpa rebemener extenditur, quando pro reverentia gradus peccator honoratur. Ad plurimum etiam notitiam perveniant peccata Magnorum, & magis homines ea indigne feruntur. Hucusque S. Thomas.

Sed displaceat haec doctrina Arriaga Tract. que dispi- de Vitiis disp. 42. n. 22, eò quod omnes illæ probationes etiam in peccatis factis ex subreptione locum habeant. Prima: quia negari non potest, quin homo habens maiorem graviam, faciliter etiam posfit vitare ea peccata ex subreptione; immo ad hæc vitanda maximè juvat sanctitas. Secunda: quia etiam in illis

datur ingratitudo erga Deum. Tertia: quia etiam illa magis repugnat ei altiori statui. Quarta denique: quia etiam ex illis scandali zantur faciliter alii.

Nec sufficit respondere; eò quod non oculi fuerit tunc perfecta libertas, quæ ponderaret tepeccata: hoc (inquit) non sufficit; nam licet ea omnia motiva, non reddi tunc majora ea peccata: hoc (inquit) non sufficit; nam licet non sit integra libertas, est tamen sufficiens ad peccandum: eo autem ipso est sufficiens, ut justus possit aliquo modo ponderare eas quatuor rationes, quæ etiam sic impercepte ponderate, licet non tantum aggravent, quæ si omnino exacte ponderarentur; efficiunt tamen sibi dubio plus, quæ si non essent ullo modo cogitatæ. Ergo aggravabunt aliquo modo, & plus quæ si non essent. Haec tenus Arriaga.

Quidquid sit de hac doctrina D. Thomæ, ut vera esset (quod examinare non est hujus loci, & ideo superfluo) equidem non pugnat nostra Conclusioni, quæ solum per se negat, dignitatem persona peccantis notabiliter aggraveret, ita ut, per se loquendo, debet explicari in Confessione.

Dico: Per se loquendo, propter exemplum live Infib. scandalum, de quo D. Thomæ suprà in quæ dicitur, probatione: nam indubie magis moventer exempla Superiorum, quam inferiorum, iuxta Canticum dicitum: Qualis Rex, talis rex. Vnde rüm ratio scandalis per accidens conjungit peccatis Superiorum, cùm plura eorum peccata possint esse occulta. Ergo, per se loquendo & universim, non videtur necesse, explicare dignitatem persona peccantis, v. g. si si Episcopus aut Prælatus Religionis, si sit Judex aut alia persona publica &c. Præterquam quod peccatum scandali communiter satis possit explicari, non explicatæ dignitate personæ, dñe: Dedi scandalum pluribus vel paucioribus in tali vel tali materia. Quod ergo propter scandalum dignitas debeat explicari, planè per accidens est.

Nec obstat, quod Prælatus debeat procurare perfectionem: nam etiam quilibet Religiosus, ratione sui status magis debeat procurare perfectionem; & tamen non id in quilibet peccato mortali debeat explicare circumstantiam status Religiosi. Ita Lugo disp. 16. n. 179. ubi docet hanc sententiam. Deinde, nemo debitus strictè dictum secluso voto, quod explicandum esse nemo dubitat. Et hujus casus meminit D. Tho. suprà in 3. probatione: Si Sacerdos (inquit) fornicetur, qui casuam vorat.

Sed quid, si Princeps iustitiam violeret, qui ponitur iustitia custos? Respondent Nonnulli: Quodlibet Gubernatorem, vel alium gerentem publicum Magistratum, si ipse furetur, qui alios quæ voleat impetrare & punire debuerat, non debet explicare circumstantiam sui officii. Ita Diana cum

cum Aliis que Consonat Car- testatur de con- quia licet Gul- impedendum muneris; illa t novam Specie- furti constituta ille.

Sed cùm plu- furtum consti- non poterit ac- Vel si non ali- accipere aliam Etenim talis C contra jus illius videtur peccare blica, ut debit impedita furti ref.

Respondet L bernator consti- & delicta alio- sua. Sicut Fisc riunitare delicta tamen sua, fe- bet manifestar. Quia hi omnes in officio conti- summet delicta obiecto.

Dices: Hoc tuum, non supp Lugone suprà, tur Lugonem in probatur?

Respondet a tum, sed potius rientia, & comm dum ac similiu quan eorum sefi Superat com nam fragilitate Republica aut luisse hujusmodi.

Rogas, qui verba? Respon- peccant contra iniquitatem non suam dignitatem catum iniquitatem. In statutus ex adiutoria te-

cum Aliis quos citat p. 1. tract. 7. refol. 36. Confonat Card. Lugo disp. 16. n. 180. qui testatur de communi Recentiorum; & probat: quia licet Gubernator ex iustitia teneretur ad impedendum furum suum pro debito sui munieris; illa tamen circumstantia non adderet novam speciem, cum jam ipsum peccatum furti constitutum sit in specie iustitiae. Hac ille.

Sed cum plures sint species iustitiae, cur furtum constitutum in una specie iustitiae, non poterit accipere aliam speciem iustitiae? Vel si non aliam speciem, cur non poterit accipere aliam numero malitiam iustitiae? Etenim talis Gubernator non solum peccat contra ius illius, cuius bona furatur; sed etiam videretur peccare contra ius, quod habet Respublica, ut debite fungatur officio suo, id est, ut impedit furtum, quantum commodè fieri potest.

Répondet Lugo suprà n. 181. Licet Gubernator constituitur ad hoc, ut impedit furtum & delicta aliorum; non tamen ut impedit sua. Sicut Fiscalis debet ex munere suo denuntiare delicta contra bonum publicum; non tamen sua, sed aliorum: & custos vinearum manifestare fures, non tamen scipsum. Quia hi omnes constituantur in ordine ad alios in officio continentur, non in ordine ad ipsorum delicta impedienda.

Dices: Hoc est quod queritur; & probatum, non suppositum oportuit. Porro nec à Lugone suprà, nec à Dicastillone (qui sequitur Lugonem in hoc punto) disp. 9. n. 381. probatur.

Répondet aliquis: Non oportuit probatum, sed potius suppositum, quod clamat experientia, & communis sensus Fiscaliū & Custodiū ac similiū Officialium. Quis enim umquam eorum scipsum accusavit aut denuntiavit? Superat communiter talis denuntiatio humana fragilitatem, ac propter ea non censetur Respublica aut supremus Princeps ad illam voluntate hujusmodi Officiales obligare.

Rogas, quid ego sentiam de hac controversia? Répondeo: Fieri potest, ut Officiales peccent contra iustitiam, ubi privati solum peccarent contra Charitatem; & tunc si illam iustitiam non possint explicare, nisi explicit suam dignitatem, indubitate obligantur tam explicate: v. g. Prælatus Regularis non corripit subditos suos, quando hic & nunc commode posset ipso corrumpere & emendare, non satisficit dicendo in Confessione: Peccavi graviter contra praeceptum fraternali correctionis (quia hoc peccatum regulariter tantum opponitur virtuti Charitatis) sed teneat insuper explicare suam dignitatem, aut alia viam explicare peccatum iustitiae, quod ratione sui officii commisit non corripiendo.

Enimvero Prælatus ratione officii sui acqui-

rit quoddam jus gubernandi subditos inique imperandi; & vicissim subditi acquirent naturam & peregrinos subditos. in eum; primò, procurat bonum communem, deinde, ut procurat bonum particulare unicuiusque: ad hoc quippe eiusmodi officia sunt instituta, & cum hac conditione conferunt & acceptantur: adeoque hæc obligatio nascitur ex quodam mutuo contractu: sicut obligatio iustitiae, saltem erga ipsam Communiam. Quod addo; quia putat Coninck de Corinck.

A&c. Superat. disp. 28. n. 75. valde probabile esse, eum (saltem communiter) non obligari ex iustitia ipsius peccantibus, ut eos corripiat: quia hi hoc communiter non cupiunt fieri: nemo autem mihi obligatur ex iustitia aliquid praestare, quamdiu non cupio ipsum hoc mihi praestare, sicut non tenet mea creditori solvere, quamdiu non cupit me hoc facere.

Quandoque tamen contingit, ut ipsi subditi cupiant sibi eiusmodi officia impendi, ut ita juventur ac emendentur; quando scilicet sunt bona voluntatis & cupiunt emendari, & ad hoc juvari; præsertim, quando peccant ex aliqua ignorantia, etiam culpabilis, que tamen sit causa ipsius actus mali. Et hoc casu credo Superiorē, etiam his in particulari, obligari ex iustitia eos corrumpere, & in eorum vitam inquirere. Hæc ille.

Quæ si vera sunt, nescio, quare Gubernator, dum furatur bona subditorum, non peccat duplicitate iustitiae, uno communī certis furibus, altero contra speciale ius, quod habet Respublica quasi ex contractu, ut Superior procurat tum bonum commune, tum bonum particulare unicuiusque. Unde, secundum communem sententiam, non solum peccat contra Charitatem, si non impedit furtum aliorum, quando comode potest ea impedit, sicut peccat homo quilibet privatus; sed etiam contra iustitiam; ac proinde non satisficeret, dicendo in Confessione: Non impedi furtum, est commode potuisse illud impedit; sed insuper debet explicare suum officium, aut alia viam declarare iustitiae.

Et licet non teneatur vi munieris sui scipsum punire; quia hoc dedecet statum suum, & superat communiter humanam fragilitatem, adeoque non censetur se voluisse ad hoc obligare; cur saltem vi munieris sui non teneatur abstinere à furtu, cum hoc non dedecet, sed maximè congruat statui suo, nec superet communiter humanam fragilitatem? Non video, cur non possit censeri le ad hoc voluisse obligare, quando officium acceptavit. Revera omnes subditi gravissime sentiunt, si Superior ipse, qui ex pacto implicito obligatur eorum bona defendere ab injuria aliorum, injuriari inferat: immo magis sentiunt, quā si alios non impedit, & indignum plane iudicant suo officio; ergo communis sensus præter malitiam furti apprehendit in furtu Superioris.

B b b b b aliā

aliam malitiam injustitiae, si non specie, saltem numero distinctam, contra obligationem Officiorum.

Nihilominus manet vera Conclusio, quæ Cùt patet ex illa particula: *Per se loquendo, & in universum* tantum negat, in omni peccato mortali tam interno, quam externo, explicandam esse circumstantiam dignitatis, etò hic & nunc in aliquo particulari peccato, debeat explicari.

105.
An Sacerdos occidens alii quem vel murilans peccati dupl. pec-
cato?
Nugnus,

Si autem à me queritur, an in hoc particulari peccato, v. g. Petrus Sacerdos percutit Joannem sacerdorem, cum effusione sanguinis, immò usque ad mortem ipsam, debeat explicari dignitas Sacerdotalis? Quando (inquit Nugnus in Addit. ad 3. tom. 1. q. 9. a. 2. dub. 3. concil. 5.) initiatus sacerdos Ordinibus occidit vel abscondit membrum alterius vel notabiliter percutit ulque ad effusionem sanguinis, tenetur explicare, se esse initiatum Sacris; quia hoc maxime repugnat proprio statui propter Irregularitatem annexam: & credo etiam probabilitate, quod Sacerdos tenetur explicare se esse Sacerdotem; quia effusio sanguinis maxime repugnat Sacerdotio. Ita ille apud Dianam p. 1. tract. 7. refol. 8. qui oppositum docet hinc verbis: Sed si aliquis dictam circumstantiam taceret, non illam damnarem; quia est solùm circumstantia aggravans.

106.
Nugant
Diana &
Dicastillo,

Dianae adharet Dicastillo disp. 19. n. 382. dicens: Quod addit Nugnus de incurso Irregularitatis, non probat aliquam specialem malitiam ex eo præcisè capite propter ejusmodi inhabilitatem; aut (si velis) appellata penam, quam etiam laicus & Clericus in Minoribus incurrit. Quamvis ergo sit major indecentia in Sacerdote, non video mortalem speciam ex eo capite, ultra malitiam ipsius percussione, Hæc illle.

Potuisset quidem Ecclesia, propter reverentiam Ordinis Sacri, specialiter prohibere hujusmodi percussione, veluti prohibuit sententiam sanguinis & exercitium artis Chirurgiae, que adiunctionem vel incisionem inducit, cap. 9. Ne Clerici vel Monachi, in principio: *Sententiam sanguinis nullus Clericus dicet aut proferat; sed nec sanguinis vindictam exercet, aut ubi exercetatur, interficit.* Et infra: *Nec ullam Chirurgia artem Subdiaconus, Diaconus vel Sacerdos exercet, qua adiunctionem vel incisionem inducit.* Equidem specialiter prohibuit hujusmodi percussione, ex nullo jure constat, quamvis ipsa indubitate magis dedecet Sacerdotem, quam laicum; & quamvis magis dedecet Sacerdotem, sic percutere, quam dicere aut proferre sententiam sanguinis.

Unde non videtur audienda Glossa in praefatum Cap. dicens: *Clericos prohibentur omnia illa, ex quibus sequitur vel sequi potest vita amissio vel sanguinis effusio, si intelligatur etiam de iis, qua jure naturæ aut divino illicita sunt, prout illicita est percussio in casu proposito;*

adeoque nulla erat necessitas eam prohibendi specialiter per legem Ecclæsias, veluti illa, quæ enumerantur in præfato jure; alioquin Clericis licita.

Notandum quoque; quod non reperitur in jure specialiter inflicta Irregularitas Sacerdoti aut alteri cuicunque Clerico, proper mutilationem aut homicidium; sed generaliter tam laico, quam Clerico. Sicut ergo laicus non contrahit malitiam specificam præcisæ ex eo capite, putæ propter penam Irregularitatis, homicidio aut mutilationem annexam; participationem neque Sacerdos aut aliis inferior Clericis.

Igitur lex Ecclesiastica infligit penam Irregularitatis, propter injustum homicidium vel mutilationem, purè penalis est, non obligans ad omissionem actus; sed supponens obligationem aut homicidium; sed generaliter tam laico, quam Clerico. Sicut ergo laicus non contrahit malitiam specificam præcisæ ex eo capite, putæ propter penam Irregularitatis, homicidio aut mutilationem annexam; participationem neque Sacerdos aut aliis inferior Clericis.

107.
Prohibit
Confessio

Ratio funda-

do, & in-

transfert

ciam, neque n-

qua virginitas

utus obligans:

se loquendo, n-

tio virginis, P-

litiam, specie

fornicationis.

108.
Clerici, 7. rint. 7.v.2.5. D.

habeo.

109.
Lat. 4.

Prima conse-

non est lex, ne-

Rom. 4. v. 15.

prævaricatio le-

110.
Adiung.

Paradiso c. 8. il-

teradicatio non fu-

tum, nisi legis di-

obedientia præce-

111.
D. dñs.

lib. 2. de Pecc-

tum erit, si quia-

non fit. Et infi-

titur per Dei mu-

Ait quomodo non

catum est?

112.
Fornicatio

impia non

castratis; qua-

præcepta; quib-

rationem op-

ponitur præce-

ptit dominus co-

natus, non ob-

ligitate, ut p-

invitis parenti-

peccato injuri-

monium pote-

illum actum, a-

abique peccato-

prodigos

deos peccat-

liberabilitatem,

sicuti pro-

cedunt, quando non

lari posset esse obligatio explicandi circumstantiam virginitatis amissae per peccatum carnis, et si per se loquendo & in universum non teneatur penitentia eam declarare, ut edissero Conclusionem sequenti, quæ talis est:

CONCLUSIO VII.

Per se loquendo & in universum non debet explicari in omni peccato carnis circumstantia virginitatis, etiam ex parte foeminae, et si interveniat fractio clausi virginalis.

Ratio fundamentalis: quia per se loquendo, & in universum talis circumstantia non transvert peccatum carnis ad aliam speciem, neque notabiliter aggrava. Probatur: quia virginitas, per se loquendo, non est virtus obligans: ergo amissio virginitatis; per se loquendo, non est peccatum: ergo forniciatio virginis, per se loquendo, non habet malitiam, specie distinctam à malitia simplicis forniciationis. Antecedens est Apostoli 1. Cor. 7. rinth. 7.v. 25. De Virginibus praeceptum Domini non habeo.

Lectione 7. 109. Prudentia. **C**onsilio. **A**ctio. **P**ropositio. **D**icitur. **E**xempla in quibus aliqui invalidi cedunt juri suo.

Prima consequentia est evidens: Vbi enim non est lex, nec prævaricatio (inquit Apost. Rom. 4. v. 15.) omne autem peccatum est prævaricatio legis, teste D. Ambrosio lib. de Paradiso c. 8. ibi: Non confiseretur peccatum, si interditio non fuerit. Et infra: Quid enim peccatum, nisi legis divina prævaricatio, & celestium inobedientia præceptorum? Consonat D. August. lib. 2. de Peccat. merit. c. 16. Neque peccatum erit, si quid erit, si non divinitus iubeat, ut non sit. Et infra: Quomodo enim dimitentes dimititur per Dei misericordiam, si peccatum non est? Aut quomodo non vetatur per Dei iustitiam, si peccatum est?

Secunda consequentia probatur: quia illa forniciatio non prohibetur, nisi per præceptum castitatis; quod ostendo discurrendo per alia præcepta, quibus putant Nonnulli hanc fornicationem opponi. Atque in primis non opponitur præcepto iustitiae: quia unusquisque est dominus corporis sui ad actum copulae carnalis, non obstante integritate carnis seu virginitate, ut patet in matrimonio, quod etiam invitis parentibus potest contrahere, absque peccato iustitiae: ergo etiam extra matrimonium potest alteri tradere corpus suum ad illum actum, absque peccato iustitiae, et non absque peccato luxuriae.

Prodigus. **Prodigus non peccat contra iustitiam.** Sicuti prodigus, quamvis peccet contra liberalitatem, abiciendo suas pecunias, ubi & quando non deberet abiceret; equidem non

contra iustitiam, quia vere est dominus illarum pecuniarum. Valide ergo facit, tametsi illicite. Ergo similiter in casu proposito, quamvis virgo illicite faciat copiam sui corporis extra matrimonium, illicite (inquam) id est, contra virtutem castitatis, attamen validè, id est, finē cuiusque iuris. Cui enim faceret iuriam? Non sibi ipsi: quia volenti & scienti non fit iuria, saltem quando valide cedit juri suo. Alioquin si voluntas talis sit, ut non possit validè habere talem effectum, remanet ratio iuris, etiam formalis ac propriè dicta, secundum Aliorum opinionem.

Exemplum sit in illo, qui sciens & volens occiditur; qui cum non sit dominus vita sua, nam Deus specialiter sibi illud dominium reservavit, invalidè cedit juri suo. Aliud exemplum, popilli, qui ex lege positiva nequit

validè rem suam alienare absque auctoritate judicis: talis quippe volens & sciens patitur veram iuriam ab eo, qui re donata vel emptâ utitur tamquam suâ; caret siquidem donans aut vendens voluntate validè ad cedendum juri suo: & licet non sit contra voluntatem eius naturalem, est tamen contra voluntatem eius civilem, quatenus lex vel Superior præcipit, quod, etiam dum vult, moraliter reputetur non volens & invitus. Tertium exemplum erit, conjugis, cedentis jure matrimonii in ordine ad adulterium, quam cessionem Multi putant invalidam; ideoque docent, etiam tali casu fieri veram iuriam scienti & volenti.

Quidquid sit de his exemplis (de quibus non re sit locus disputandi) dico, ab illis non re sit argumentari ad presentem casum: quia certum est, in aliquo casu virginem posse cedere jure suo ad virginitatem, scilicet per contractum matrimonii. Et quamvis extra matrimonium illicite cedat, quia illa cessio ipsi prohibetur per virtutem castitatis; equidem ex nullo capite probatur, quod invalidè, id est, quod per virtutem iustitiae illa cessio ipsi sit prohibita. Veluti si conjuges pari consensu voventur castitatem; cedentibus illis jure suo, quamvis illicite contra votum, quia tamen validè (cum illa cessio non prohibeatur, nisi ex virtute Religionis) copula subsequens, quamvis foret sacrilega, non tamen iusta. Ergo similiter copula carnalis, per quam virgo sciens & volens extra matrimonium amittit virginitatem, et si luxuriosa, non tamen iusta; quia non prohibetur ipsi ex virtute castitatis.

Dices: Scriptum est Eccl. 7. v. 26. Filia tibi sunt? Serva corpus illarum. Et v. 29. In tuo corde tuo honora patrem tuum, & genitum matris tuae ne oblivious. Ergo parentes habent strictè dictum jus iustitiae tum custodiendi corpus virginis suæ, tum ut virgo sua per bonos mores ipsos honoret. Ergo licet per talem

copulam

112. **O**bjetio. **S**criptura. **E**ccl. 7.